

Шпіхернюк Д. О. Проблема формування діалогічної компетентності в дітей середнього дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор. *Актуальні проблеми початкової освіти: теорія і практика: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (24 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023.С. 146-149*

Д. О. Шпіхернюк,

студентка ННІ педагогіки;

науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри початкової освіти та культури фахової мови **Шанскова Т. І.**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Проблема формування діалогічної компетентності в дітей середнього дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор

У сучасному світі комунікативні навички відіграють важливу роль у дошкільному віці дітей та є передумовою для їх успішної соціалізації. Завдяки діалогічній компетентності діти середнього дошкільного віку вчаться висловлювати свої думки, спілкувалися, розуміти інших [2, с. 211]. У процесі сюжетно-рольових ігор вони взаємодіють один з одним, вирішують конфлікти, висловлюють почуття та потреби персонажів, виражають свою фантазію та креативність.

Проте вихователі у закладах дошкільної освіти не приділяють особливої уваги розвитку діалогічного мовлення засобами сюжетно-рольових ігор тому, що значення таких ігор є недооціненим. Це є причиною того, що педагоги більше фокусуються на впровадженні інноваційних технологій, які спрямовані на розвиток інших аспектів розвитку дошкільників. Вихователі відчують нестачу часу для проведення сюжетно-рольових ігор. Тому ця тема вимагає наукових досліджень та доказів, які підтверджують

ефективність застосування сюжетно-рольових ігор для формування діалогічної компетентності.

Так, важливість діалогічної компетентності у середньому дошкільному віці досліджували вчені з педагогіки та лінгводидактики (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Поліщук, Н. Луцан, О. Коненко, О. Білан та ін.). До проблеми формування діалогічної компетентності у середній групі засобами сюжетно-рольових ігор зверталися відомі методисти (Н. Гавриш, Л. Ейлер, Є Сухенко) [4, с. 35; 5, с. 4].

Метою статті є проведення дослідження щодо виявлення проблем діалогічного мовлення у дітей середнього дошкільного віку та визначення оптимальних шляхів для його розвитку засобами сюжетно-рольових ігор.

Діалогічна компетентність є складовою загальномовленнєвої компетентності особистості, передбачає формування діалогічних вмінь та навичок, якими діти середнього дошкільного віку мають оволодіти. Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти, до них належать:

- правильне розуміння думки співрозмовника;
- здатність слухати та відповідати на запитання власними судженнями;
- вміння використовувати мовні форми;
- здатність підтримати бесіду, створення позитивного настрою та емоційного тону розмови;
- вміння виправляти помилки у власному мовленні [1].

На думку Н. Гавриш, діалогічне мовлення – це такий тип мовлення, який включає обмін висловлюваннями між людьми, на які впливає безпосереднє сприймання [3, с. 101]. Сприйняття в свою чергу активізує значення адресата в мовленнєвій діяльності.

Метою організації роботи з розвитку діалогічного мовлення в середньому дошкільному віці є розробка ігор для розвитку мовленнєвого спілкування з дітьми та дорослими; виховання творчого ставлення до діяльності та спілкування як специфічного виду діяльності, розвиток творчих здібностей дітей [2, с. 245].

На основі проведеного нами теоретичного аналізу діалогічної компетентності дітей середнього дошкільного віку, ми практично дослідили формування діалогічного мовлення у дошкільників. Дослідження проводилося в середній групі у КЗ ЗДО №33 Вінницької міської ради. В діагностиці брало участь двадцять дітей.

Дослідження складалося з трьох етапів. Перший етап – це первинна діагностика. Другий рівень – навчальна сюжетно-рольова гра. Третій етап спрямований на визначення оптимальних шляхів мовленєвого розвитку засобами сюжетно-рольових ігор.

На першому етапі діагностики використовувалися методики "Назви слово" та "Розкажи за картинкою". За результатами дослідження було визначено, що в дітей середнього дошкільного віку недостатньо сформований рівень запасу слів та зв'язного діалогічного мовлення.

Після первинної діагностики з дітьми середнього дошкільного віку проводили сюжетно-рольові ігри для розвитку діалогічного мовлення, підвищення усвідомлення навколишнього світу, а також розширення словникового запасу. Потім діагностику повторили, використовуючи описані вище сюжетно-рольові ігри і було виявлено, що рівень розвитку діалогічного мовлення дітей значно підвищився.

На основі отриманих даних виявлено, що показники групи на формуальному етапі дослідження зросли: на дуже високому рівні – 7% з обох методик, з методики "Назви слово" – на високому рівні – 20%, а за методикою "Розкажи за картинкою" – на 13%.

Таким чином, ми побачили, що динаміка розвитку діалогічного мовлення в дітей середньої групи зростає. Але для більш широкого впровадження сюжетно-рольових ігор у освітній процес для формування діалогічної компетентності пропонуємо застосовувати такі оптимальні підходи:

1. Включення сюжетно-рольових ігор у навчальний план та програму дошкільного закладу, визначення конкретних тем.

2. Створення умов для вільної та творчої гри, де діти зможуть розгортати різні сюжети та взаємодіяти між собою.

3. Заохочення використання уяви та розвиток творчого мислення.

4. Забезпечення наявності різноманітних іграшок, предметів та реквізитів, які будуть слугувати матеріалами для сценаріїв та діалогів.

5. Створення цікавих зон за темами сюжетно-рольових ігор.

6. Проведення тренінгів та семінарів для вихователів з питань використання сюжетно-рольових ігор для розвитку діалогічного мовлення.

7. Використання методів оцінювання та заохочення досягнень у розвитку мовлення.

8. Надання батькам порад та рекомендацій щодо ефективності використання сюжетно-рольових ігор у діалогічному мовленні.

9. Організація спільних заходів із батьками.

Такі підходи сприяють створенню сприятливого середовища для розвитку діалогічного мовлення в дітей середньої групи, що забезпечує їхню можливість висловлюватись, уявляти та взаємодіяти з оточуючими [6, с. 159].

Отже, діалогічна компетентність є важливою складовою розвитку мовленнєвих навичок у дітей, а також відіграє важливу роль у соціальній інтеграції та спілкуванні. Сюжетно-рольові ігри є потужним інструментом для розвитку діалогічної компетентності в дітей середнього дошкільного віку. Під час цих ігор дошкільники мають можливість взаємодіяти з іншими дітьми, використовуючи мовленнєві навички для спільної гри, обговорення ситуацій, ролей та подій. Це сприяє формуванню їхньої спроможності розуміти і висловлювати свої думки, слухати і реагувати на думки інших.

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. Затверджено наказом Міністерством освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL : <http://surl.li/jyzt>.

2. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підручник / за ред. А. М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. Київ : Слово, 2015. 704 с.

3. Бортовська А. В. Особливості становлення діалогічної компетентності та її завдання формування в дошкільному віці. *Тенденції розвитку психології та педагогіки* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : ГО "Київська наукова організація педагогіки та психології", 2020. Ч. 2. С. 101–104. URL : <http://surl.li/medfo>.

4. Дошкільна лінгводидактика : хрестоматія / укл. А. М. Богуш. Київ : Слово, 2005. 720 с.

5. Захарченко В.Г. Мовленнєвий розвиток дошкільників в сюжетно-рольовій грі: навч.-методичний посібник. Київ : НПУ, 2001. 59с.

6. Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дітей дошкільного віку : монографія. Одеса : ПНЦ АПН України, 2005. 319 с.